СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ИҖТИМАГЫЙ - СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

12 декабрь, 1997 ел.
ҖОМГА

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга.

№ 140 (8152)

Бәясе билгеләнгәнчә

12 декабрь - Россия Федерациясе Конституциясе көне

Ял итәбез

Россия Федерациясе Президентының «Эш көне булмаган 12 декабрь турында»гы Указы нигезендә, Россия Федерациясе Конституциясе көне - 12 декабрь бәйрәм, ял көне булып тора.

Шәһәр һәм район хакимиятләре башлыкларына, хезмәт, матди һәм финанс ресурслары белән тәэмин ителгән предприятие һәм оешма җитәкчеләренә, кирәк булган очракта, 1997 елның 12 декабрендә Россия Федерациясенең Хезмәт турындагы законнар кодексының 65 һәм 89 нчы маддәләрендә билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда эшне оештырырга тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасының хезмәт һәм эш белән тәэмин итү дәүләт комитеты.

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘРЕ

Татарстанда ике автобус заводы бар

Республикабызда җитештерелә торган автомобильләр күпләргә билгеле: беренче чиратта, әлбәттә, «КамАЗ»лар, «Ока»лар, «Шевроле - Блейзер»лар... Бүген инде ике шәһәребез автобуслар җитештерү башкаласы исемен дәгъваларга җыена. Берсе - Чаллы, икенчесе - Зеленодол...

ЧАЛЛЫ

Узган атна ахырында башкалабызның 1 Май мәйданында әйләнешләр ясаган «ЧелАЗ - 5281» автобусы әлегә берданбер данәдә генә. Аны «Чаллы автобус заводы» ябык типтагы акционерлык җәмгыяте эшләп чыгарган.

«Чаллы автобус заводы» киләчәктә троллейбуслар җитештерә башларга да җыена. Әйе, анысы да Татарстанга бик кирәк.

ЗЕЛЕНОДОЛ

Зеленодол пассажир автотранспорт предприятиесе цехында җыелган «КАРОСА» автобусына Татарстан Республикасы Президенты М.Шәймиев югары бәя бирде. Яшелүзәнлеләр киләсе елда шундый 50 автобус җыярга хөкүмәт заказы алдылар.

Киңәшмәдә - Яңа елга әзерлек мәсьәләсе

Яңа ел якынлаша. Сишәмбе көнне район хакимиятенең кече залында шәһәр предприятиеләре һәм оешмалары җитәкчеләре, профсоюз комитетлары рәисләре катнашында үткән киңәшмәдә төп мәсьәлә аны ничек итеп каршылау һәм үткәрүгә багышланган иде. Хакимиятнең әйдәп баручы белгече Р.З.Сингатуллина үз чыгышында шәһәрне, аерым алганда аның микрорайоннарын, үзәк мәйданын бизәү буенча узган елгы һәм башка районнар тәҗрибәсеннән чыгып, быелгы оештыру комитеты аңа күп кенә өстәмәләр кертүен ассызыклап, залдагыларны яңа ел алды чаралары белән таныштырды, алар буенча җаваплы предпрятиеләр, оешмаларны атады. Алардан күренгәнчә, быел шәһәрнең барлык микрорайоннарында да чыршылар бизәләчәк. Үзәк мәйдандагы боздан шәһәрчек төзеләчәк. Шәһәрнең үзәк урамнарын бәйрәмчә яктыртуга да зур игътибар юнәлтелде киңәшмәдә. Боз таулары, таганнар, карусельләр ясау буенча да конкрет бурычлар куелды.

Киңәшмәдә шулай ук иң яхшы бизәлгән административ бина, балкон һәм тәрәзә, иң матур яктыртылган микрорайон чыршылар, боздан ясалган әкият персонажлары, Кыш бабай һәм Кар кызына, һ.б.га конкурс игълан ителүе җиткерелде.

Яңа ел бәйрәмен үткәрү көне 28 декабрьгә билгеләнде. Район мәдәният бүлеге дә бәйрәмгә зур хәзерлек алып бара. Мәдәният хезмәткәрләре декабрьнең 25еннән оешмалар һәм предприятиеләр заявкалары буенча коммерция нигезендә Чыршы бәйрәмнәре үткәрә башлаячаклар. Шулай ук бүлек каршында хезмәт күрсәтү бюросы да (Кыш бабай һәм Кар кызы котлавы) эшләячәк.

Киңәшмәдә чыгыш ясаган Норлат җирле үзидарә Советы рәисе Р.Г.Билалов та бәйрәмне тиешле дәрәҗәдә үткәрү өчен хәзерлекне бүгеннән башлап, декабрьнең 15нән җанлы гамәли эш җәелдерергә чакырды.

Киңәшмә эшенә район хакимияте башлыгының беренче урынбасары Ю.В.Терентьев җитәкчелек итте.

Бер институтта биш «Ел кешесе»

Шушы көннәрдә Татарстан Фәннәр академиясенең Г.Ибраһимов исемендәге тел, әдәбият һәм сәнгать институтына күңелле хәбәр килде. Америка Кушма Штатларындагы Биография институты, фән өлкәсендәге олы хезмәтләрен искә алып, күренекле галимнәр, филология фәннәре докторлары: Фатих Урманчеев, Хуҗиәхмәт Мәхмүтов, Нурмөхәммәт Хисамов, Мингали Арсланов, Назим Ханзафаровка 1997 елның «Ел кешесе» дигән исем биргән.

Укучыларыбыз игътибарына!

Газетабызның киләсе саны чәршәмбе, 17 декабрь көнне чыгачак.

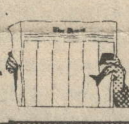

Арбаны кыштан әзерлиләр

Яз озак көттермәс

«Игенче» хуҗалыгының техника паркында зур җанлылык бүген. Механизаторлар эштән бушаган техниканы яхшылап кышкы саклауга урнаштыру белән мәшгуль булсалар, елның - елында ремонт белән шөгыльләнүчеләр инде кайбер төр авыл хуҗалыгы машиналарын һәм тагылма инвентарьны төзәтергә дә керешкәннәр. Соңгысы табигый хәл итеп каралырга тиеш булса да, әле күп хуҗалыкларда ремонт турында, кем әйтмешли, ике ятып бер төшләренә дә кермәгәндә монда шулай кызу эш баруына сокланмый мөмкин түгел. Әле башкалар үрнәк алсын, кайсыларына сабак та булсын өчен монда район семинары үткәрергә дә җыеналар. Әмма хуҗалыкның техника паркындагы җанлылык һич тә кунаклар килүе көтелгәннән түгел, ә һәр төр техниканы үз вакытында ремонтлап куеп, тегеяки бу кыр эшләренә тыныч күңел белән керешер өчен. Шунысы да игътибарга лаек, хуҗалыкта быел ремонтны фәкать үз көчләре белән башкарып чыгарга ниятләгәннәр. Хәер, хәзерге акча кытлыгы, бәяләрнең котырган чорында һәр хуҗалык та ремонтны үзендә генә башкарырга риза булыр иде анысы. Әмма моның өчен тиешле базасы, кирәкле материалы һәм, билгеле инде, оста куллы кешеләре дә кирәк бит әле. Беренчесенә килгәндә, хәзер хуҗалыкларның күбесендә заманында типовой проект буенча салынган техника мастерскойлары бар һәм аларда төрле хезмәтләр өчен махсус бүлмәләр дә каралган. Тик шул бүлмәләрне, алардагы җиһазларны максатчан файдалану гына һәркайда да юк. Ә менә «Игенче»дә ремонт мастерское чын - чынлап багъланышы буенча файдаланыла. Тимерчелек цехында хәзер тырмалар ремонтлау бара. Вазыйх Вәлиәхмәтов белән Таһир Миннеханов алты дистәдән артыграк тырманы төзәтеп куйганнар да инде. Икенче бер цехтагы эретеп ябыштыручыларга да эшнең бетеп торганы юк. Ул вазифада Рамил Зиннуров белән Рәхимҗан Сафин бирeдә. Нинди генә техниканы төзәтергә туры килми аларга. Мастерскойның өченче бер горурлыгы турында аерым әйтсәң дә артык булмастыр. Нурислам Закиров белән Гали Канәфин эшли торган бүлмәдә хуҗалыктагы һәр механизмга җан өреләә диярга мөмкин. Фермада транспортерның, ындыр табагында ашлык чистарту машинасының, я булмаса витаминлы үлән оны агрегатының электр моторы янып чыга икән, нәкъ менә шушы ике уңганга мөрәҗәгать итәләр. Күп хуҗалыклардагы шикелле әллә кайларга алып барып көтеп торасы да, миллионнарыңны чыгарып саласы да юк. Аеруча еш янып чыга торган электр моторларын запаска да әзерләп тоталар алар. Моторларның көнкүрештә кулланыла торганннарын да китерәләр аларга һәм егетләр аларын да менә дигән иттереп чорнап бирәләр. Алар күршесендәге цехта да кеше бетеп тормый. Моторлар буенча белгеч Рафаэль абый Әһлетдинов хуҗа анда. Бу арада аның да эше тыгыз чак - мастерскойга ремонтка кергән тракторлар аз түгел. Ә мастерскойның иң түрендәге цехта ике кыру станогы тора. Инде алтынчы дистәне тутырып килүче Әхәт абый Хәсәнов янына быелтыр Әмир Миннеханов та кушылган. Кайчандыр Чаллыга китеп барган егет хәзер туган авылына кайткан һәм һич тә үкенми - КамАЗдагы хәлнең ни чамалы икәнлеге билгеле бит. Ә монда ике куллап каршы алганнар егетне. Токарьлар икәү булса да, эш җитәрлек, әле менә чәчкечләрнең сошникларын кертеп тутырганнар яннарына. Кайралганнарын алып карадык - «Сельхозтехника»да сафка бастырылганнан бер дә ким түгел...

Кунакларны хуҗалыкның техник карау үткәрү пунктына да алып керми калмаячаклар. Биредә эшләүче Рәхимҗан ага Вәлиуллин турында моннан элек иркенләп язып чыккан идек. Чын хуҗаның хезмәт урынында да, эшендә дә элеккечә үк ныклы тәртип, кем әйтмешли, пунктына керсәң чыгып китәсең килмәслек. Үз вазифасын кем дә кушканны көтмичә, үзе белеп, үзенә генә хас пөхтәлек белән башкара Рәхимҗан ага. Әле менә запаска әзерләп куйган ягулык аппаратлары гына да дистәдән артып киткән. Ә инде форсункаларны ничек юктан бар иттерүе турында аерым иркенләп сөйләргә кирәк - телен чишеп, серен белешә алсаң, билгеле. Әнә шундый пөхтә белгеч янына техникаларына ярдәм алырга килүче механизаторларның да андагы ныклы тәртипкә буйсынмый хәлләре юк. Бу инде хуҗалыктагы техника паркына гомумән дә тәртип керә дигән сүз. Ә тәртип булган җирдә эш тә бүтән, нәтиҗәсе дә үзгә.

Р.ГЫЙЛЬМЕТДИНОВ.

Яңалык

Комиссариат адресын үзгәртәчәк

Хәрби хезмәт комисариаттан башлана, диләр. Районыбызның 1934 нче елда төзелгән хәрби комиссариат бинасыннан шушы еллар эчендә күпме яшүсмер хәрби хезмәткә озатылган, күпме кеше шушы стеналар эчендә учетка баскан, хәрби документын рәсмиләштергән.

Якын елларда хәрби комиссариат адресын үзгәртергә җыена. Бу көннәрдә нәкъ менә Норлат - Чистай юлы башында район хәрби комиссариаты өчен яңа бинага нигез салынды. Төзелешне МСО алып бара. Ә бина үзе ике катлы булачак. Иркен эш кабинетлары, компьютер классы, медицина тикшерүе үткәрү өчен уңайлыклар - барысы да каралган анда. Янәшәгә үк гаражлар, ярдәмче биналар төзү дә күздә тотыла.

Социаль яклау

ӨЛКӘННӘРНЕ ОНЫТМЫЙЛАР

НГДУның ветераннар Советындагыларның мәшәкатьсез генә узган көннәре бик сирәк: пенсионерлар үзләрен борчыган сораулар, мәсьәләләр турында шалтыратып та торалар, кереп тә чыккалыйлар. Берләре идарә җитәкчелегеннән нәрсәдер юллап алып бирүдә булышлык сораса, икенчеләре коллектив тормышы белән кызыксынып, кайсылары аптыраганнан килеп керә монда...

Советтагыларның эш көне бүген дә иртәдән үк бик «актив» башланды. Хәер, бу юлы инвалидлар ункөнлеге кысаларында узачак сөйләшүгә идарәдә исәптә торган инвалидларны үзләренә чакыртып алды алар. Төштән соң алар өчен хәйрия ашы оештырылды.

Бүген НГДУда 150 инвалид исәптә тора, шуларның 108е - олы яшьтәгеләр. Алар үзара бик еш очрашып тормыйлар, шуңа күрә очрашуның рәсми өлеше башланганчы да сөйләшер сүзләре күп иде. Нинди генә мәсьәләләр кузгатылмады ул көнне: нигә бездә бензин Чаллы Башындагыдан кыйммәт, Кормыш микрорайонында тагын бер мәктәп кайчан салыныр икән, быел кыш бик салкын килсә фатирларда түзәрлек булырмы икән... Очрашуда катнашучылар социаль тәэминат бүлеге өлкән инспекторының пенсияләрне этаплап яңадан исәпләү турында конкрет мисаллар китереп сөйләгәнен аеруча зур кызыксыну белән тыңладылар, соңыннан ул аларның күпсанлы сорауларына да җавап бирде.

Ветераннар советы рәисе А.М.Альковның идарә җитәкчелеге һәм профсоюз комитеты ветераннар һәм инвалидлар турында кайгыртучанлык йөзеннән нинди чаралар күрүләре турындагы белешмәсе дә игътибар белән тыңланды. Замана ничек кенә авыр булса да, идарәдә картлар турында онытмыйлар. Былтыр аларга матди ярдәм рәвешендә барлыгы 160 миллион сум акча бүленгән булса, быел ул сумма тагын да зуррак булыр төсле күренә. Залдагыларны идарә җитәкчелеге исеменнән НГДУ начальнигының капиталь төзелеш буенча урынбасары Т.М.Ильясов котлады. Ул ветераннарга күпьеллык намуслы хезмәтләре өчен рәхмәт әйтеп, аларга изге теләкләрен җиткерде.

Очрашу ахырында без Алимҗан Мөхәммәтҗановичтан безне ветераннарның берәрсе белән таныштыруын үтендек.

- Башта бораулаучы идем, аннан вертолетлар озату буенча диспетчер булып эшләдем, тормышымнан да, коллективтан да зарланырлыгым юк, - диде хезмәт стажы 40 елдан артып киткән Мөхәммәткамил Зыятдин улы Хөснетдинов. - Хатыным белән икәү өч бүлмәле фатирда яшибез - балаларыбыз күптән үсеп җитте инде. Пенсияне вакытында бирәләр. Быел менә Мәскәүдә, Поклон тавында булып кайттым әле - чыгымнарны идарә күтәрде. Тазалык та булса бераз...

Әйе, күңел көрлеге өчен күп тә кирәкми шул.

Т.НАЗАРОВА.

Рәсемдә: М.З.Хөснетдинов.

Н. АЗИЗОВ фотосы.

Алар ил өчен көрәштеләр

Йөрәктәге батырлык белән

Хәтер байрак кебек үк кызыл төстә... 1941 елның декабрендә Мәскәү астында барган аяусыз көннәргә бәя биреп, бу сүзләрне билгесез фин шагыйре әйтә.

Быел бу вакыйгага 56 ел тулды. Бөек Ватан сугышы рядовое Вәлимхәммәт Вәлиәхмәт улы Мөхәммәтвәлиев Мәскәү өлкәсендәге сугышларда аяусыз фронт чиген алгы сызыктан 41нченең тарихи кышында 40 градуслы суыктан үтәли шыкырдап каткан җирне казып ясалган солдат окобы аша хәтерли.

1941 нче елда мобилизацияләнгәннән соң, җиңү сәгатенә кадәр сугышны кичеп ул исән - сау әйләнеп кайта. Сугыш башланганда ул инде җитлеккән, крестьяннарча ныгыган, дүртенче дистә белән барган ир - ат була. Буе озын түгел, таза. Аз сүзле, сабыр, салкын канлы, тапкыр һәм һәр заданиене төгәл башкаручан. Командирлар аның бу сыйфатларына тиешле бәяне биреп, һәрвакыт өзеклеккә җибәрәләр. Шуңа да солдатның хезмәтләр исемлеге зур булуы һич тә гаҗәп түгел. Фронтта кем генә булмый ул. Укчы, разведчик, аш пешерүче, санитар, ат тотучы, хәтта югары гаскәр чинының ординаторы булып та хезмәт итә. Язмыш аны үзе сак кочагына аладыр мөгаен: үлем пулясын тидертми, тик шулай да яраланулардан котыла алмый. Ә Вәлимхәммәт Вәлиәхмәтович үзе исә, «җылыту өчен» 100 грамм кабул итмәү генә үлемнән коткарды дип саный.

- 41 дәге ҫалкын безнең солдатка фашистка каршы начар коралланудан да куркынычрак түгел иде,- ди ул. - Спиртны батырлык өчен бирделәр. Киемнәребез, иптәш Сталин карары буенча, җылы да, калын да иде...

Вәлимхәммәт Вәлиәхмәтовичны җиңү көннәрендә сугыштан соң ук Мәскәү өлкәсенең Электросталь шәһәренә авылдашы, Киекледән Абдулла Әхмәтҗанов белән бергә бөтен фронтны үткән 178 нче Кызыл Байраклы Кулагин укчылар дивизиясе ветераннары очрашуына берничә тапкыр чакырдылар.

Шул дивизия составында алар Калинин, 2 нче Балтыйк буе, Ленинград фронтларын үттеләр. Хәер, алар җәяүләп үткән юлларны исәпләп бетерерлекме соң? 1941 елның көзендә Ржев янындагы авыр сугышлар аның хәтерендә үз тамгасын калдыра: бу көрәштә шәһәр берничә тапкыр кулдан - кулга күчә. Аннары Мәскәү янында фашистларны тар - мар иткәннән соң аларның часте Ново - Сокольник шәһәрендә һөҗүм башлый. Ул разведчиклар группасында «тел» алуга сәләте белән таныла иде - сугышта фрицларның өлкән пешекчеләрен команда пунктына алып кайта. Шунда солдатның горурлыгы, «Батырлык өчен» медаленә лаек була да. Сугышның башында әле сирәк очрый торган бу бүләк белән санитарны сугыш кырыннан 20ләп сугышчыны алып чыга алганы өчен бүләклиләр. Икенче шундый ук медальне ул тагын санитар буларак, Калинин фронтының пулялар коела торган алгы сызыгында офицерлар һәм солдатлар гомерен саклаганы өчен ала.

Алда исә Латвия, Эстония, Литва җирләрендә кан кою сугышлары дәвам итә һәм ахырда дошманның 30лап дивизиясенең тулы капитуляциясе белән тәмамлана. 1944 елның башында Ленинград фронтында каты сугышлар башлана. Выборг шәһәрен азат итүдә катнашкан Вәлимхәммәт Вәлиәхмәт улы: «Бөтен сугыш буена да фашист монда гыдан ныграк плацдарм әзерләмәгәндер, мөгаен. Фронт линиясенең һәр 10 километрында бер тимер - бетон дзот урнашкан. Үлем китерүче ут ташкыны дигән сүз ул. Бу вакытка безнең дә коралланы дәрәҗәсе начар түгел иде, ләкин барыбер аларга җитми инде. Выборгны алуга ун көн кирәк булды»,- дип искә ала.

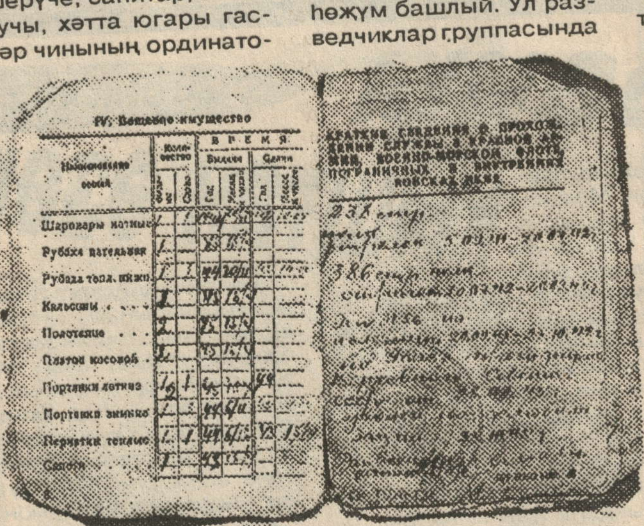

IV. Вещевое имущество

Шаровары ватные

Рубаха нательная

Кальсоны

Полотенце

Платок носовой

Портянки летние

Портянки зимние

Сапоги

Краткие сведения о прохождении службы в Красной Армии, Военно-Морском Флоте, Пограничных и Внутренних войсках НКВД

Фронт хатирәләре... Алар хәтерне тынгысызлый, йөрәк яраларын сыкрата, ир - ат өчен гадәти булмаган, саран яшьләрне чыгарта. Шагыйрь ялгышмый: аларның төсе дә, тәме дә кандай.

...Вәлимхәммәт Вәлиәхмәтович Мөхәммәтвәлиев өлешенә бәхет бик аз, бәлки меңгә бер төшкәндер. Шулай да тормыш кыенлыкларыннан, сынауларыннан башын югары тотып,- һәркайсы фронтовик - әтисенең намусына һәм данына лаеклы алты улын үстереп һәм аякка бастырып, ул бүген 90 еллыгына якынлашты. Сугыш инвалиды булса да, тулы энергия, көр кәеф белән яши. Монысы йөрәгендәге батырлыгы, кыюлыгы өчен язмышның тагын бер бүләге.

Рәсемнәрдә: Бөек Ватан сугышының I дәрәҗә ордены һәм ике «Батырлык өчен» медале кавалеры В.В.Мөхәммәтвәлиев; фронтовикның Кызыл Армия кенәгәсе. 1943 елда бирелгән.

Д.ТӘМАЕВА.

Газета чыгышыннан соң

Кемдер «рәхәт» күргәндә...

«Дуслык»ның быелгы 137 нче санындагы «Чемет» почмагында «Су торбалары буталганмы әллә?» дигән язма урнаштырылган иде. Анда сүз Садовая 2а йортындагы фатирларның берсендә салкын су краныннан мазут исе килүе турында язылды. Узган дүшәмбедә шул язма уңаеннан Норлат җирле үзидарә Советында шәһәрнең торак - коммуналь предприятиеләре, йортлар идарәләре җитәкчеләре катнашында эшче киңәшмә булып узды. Анда билгеләнгәнчә, газетада бәян ителгән фактлар расланган. Һәм, шуны да әйтергә кирәк, шәһәрдә эчемлек су торбаларыннан мазут, эремчек суы һәм башка үзенчәлекле ис килү язмабызда телгә алынган йортта гына түгел, башкаларда да булган. Аерым алганда, Норлат җирле үзидарә Советына Шашин урамында яшәүчеләрдән дә шундый характердагы жалоба кергән.

Билгеле инде, торбаларны беркем дә алыштырмаган. Сәбәп икенче бер нәрсә - аерым гражданнарның вөҗдансызлыгында, алай гына да түгел, намуссызлыгында. Норлат җылылык челтәренең күптапкырлар кисәтүенә дә карамастан, аерым гражданнар җылыту системасындагы су белән файдалана бирәләр. Күпләр катнаштыргыч краннар белән файдаланалар. Җылылык батареяларындагы су 5ка якын атмосфера, ә эчемлек су нибары 1 - 2 атмосфера басым белән бирелүе нәтиҗәсендә батарея суы икенчесенә эләгә. Шул сәбәпле бары аз дозада суның кушылуы да торбалар буйлап китеп эчемлек суга зыян сала. Шуңа да теге яки бу кешенең җылылык батареясындагы судан файдалану - файдаланмавына бәйсез рәвештә эчемлек су торбасыннан катнаштырылган су килергә мөмкин. Ә җылылык батареяларына мазут та, төрле буяулы матдәләр дә күпләп салынуын искә алсак, аерым кешеләрнең «рәхәт» күрүләре башкалар сәламәтлеге өчен никадәр зарарлы булуы аңлашыладыр.

Киңәшмәдә торак - коммуналь оешмалары җитәкчеләре йортлар буенча даими рейдлар үткәреп, әлеге вөҗдансыз кешеләрне ачыклап, аларга карата кискен чаралар күрергә кирәк дигән катгый карарга килделәр.

Совхозның кадрлар бүлеге мөдире Г.Лотфуллина безне сөенечле хәбәр белән каршылады:

-Сезгә Казаннан авыл хуҗалыгы Министрлыгыннан котлау телеграммасы,Харис Нуруллович.

Директор күзлеген киеп алды да телеграмманы укырга ашыкты:

"Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министрлыгы коллективы һәм үз исемемнән Сезне Россия Федерациясенең зур хөкүмәт бүләге белән котлыйм.

Фидакарь хезмәтегез өчен эчкерсез рәхмәт һәм хөрмәт сүзләребезне кабул итегез.Сезгә зур иҗади уңышлар,ныклы сәламәтлек,гаилә иминлеге телибез.Сезнең күпкырлы эшчәнлегегезнең нәтиҗәләре озак елларга шатлык,канәгатьлек хисләре китерсен.

Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министры В.Васильев."

Бу-совхоз директоры Харис Нуруллович Атауллинның менә-менә 60 яшь тутырырга торган көннәрдә алган зур бүләге-Почет ордены белән котлауларның тәүгесе генә иде әле.

ҖИР УЛЫ

Яше олыгайган саен,Харис Нурулловичның туган Буа якларын,мәрхүмә әнисен сагынуы көчәя бара.36 яшендә 12 яшьлек улын тома ятим калдырып йөрәк чиреннән үлеп киткән чибәр Хәерлебанат апа күреп сөенерлек вакыйгалар бигрәк күп булды шул аның тормышында.Әнисе аның Казан ветеринария институтын тәмамлап диплом алуын да,гомеде,гаилә корганда да фатихасын бирә алмады.Бердәнбер малаеның улларыоныкларын да тезенә утыртып сөю аңа насыйп булмады.

Исеме хөрмәттә нығыган,хезмәтенең нәтиҗәләре бәхәссез бәя алган,шул ук вакытта гомер буе хәрәкәттә,эзләнүдә булган тынгысыз җанның тынычланырга ашыкмаган чорында кешенең балачагын,әнисен искә алуы үз тормышына яшьлек хыяллары биеклегеннән бәя бирергә теләвеннәндер ул.Шөкер,аларга хилафлык кылмады Атауллин.

...Аның институт тәмамлап Норлатка килүенә быел 33 ел тулды.8 ел Ульянов исемендәге колхозда зоотехник,5 ай "Төрнәс"тә зоотехник булды.Гомеренең 6 елын авыл хуҗалыгы идарәсе начальнигы постында үткәрде.Шуннан калган тормышы "Рассвет" совхозы белән бәйле.

Харис Нуруллович бу елларны бер-берсеннән аерып карарга теләми,болар-авыл хезмәтенә багышланган гомеренең бер-берсенә тыгыз бәйләнгән,бер-берсен баета,тулыландыра торган аерылмас этаплар.Киекле аңа беренче хезмәт чирканчыгы биргән төбәк буларак кадерле.Яшь белгечнең институтта бөреләнгән алсу хыяллары биредә кырыс чынбарлык белән очраша.Иң сөенечлесе,ул очрашу яшь белгечнең тормыш сынауларына бирешмичә,практик хезмәткә әзер һәм сәләтле булуын дәлилләп Атауллин файдасына тәгәлләнә.Беренче уңышлар озак көттерми:терлекчелекне үстерүдәге хезмәтләре өчен зоотехникны 1969 елда Мәскәүгә III колхозчылар съездына делегат итеп юллыйлар.«В.И.Ленинның тууына 100 ел уңаеннан намуслы хезмәт өчен»,«Хезмәттәге батырлык өчен» медальләре аңа нәкъ менә Ульянов исемендәге колхозда эшләгән елларда тапшырыла,СССР Халык Казанышлары күргәзмәсендә катнаша.Район җитәкчелеге сизә:Атауллинга урта звено белгече кысалары инде тар.Аны җаваплы җитәкче постына әзерли башлыйлар.

Ул көн озакламый килеп тә җитә.Республика җитәкчеләр әзерләү курсын тәмамлаганнан соң,аны "Рассвет" совхозына директор итеп куялар.

Ул чактагы "Рассвет"ны бүгенгесе белән чагыштыра күрмәгез!Бүгенге "Рассвет"-Атауллинның 19 еллык хезмәте,йокысыз төннәре,эзләнүләре нәтиҗәсендә үсеп чыккан танылган совхоз,күп яңалыкларга башлангыч биргән, күп ниятләр биредә сыналган экспериментлар полигоны ул. Ул чактагы йөкне тартып бетерергә исә совхоз директорына яшьлек энергиясе генә булышкандыр.

Игенчелек культурасын күтәрергә, төзелеш алып барырга,терлекчелекне торгызырга,социаль проблемаларны хәл итәргә,җирле кадрлар әзерләргә...

Күрсәткечләр баскычындагы һәр үзгәреш авырлык,хезмәт белән килә.Әмма килә! 1976 елда совхоз бөртеклеләрнең һәр гектарыннан 24 центнер уңыш алып,дәүләткә ашлык сату планын икеләтә арттырып үти.Районда беренчеләрдән булып сөт савуны сыер башына 3 мең килограммга җиткерә.Болар инде совхозның ныклы үсеш юлына басуын дәлилләгән күрсәткечләр була һәм алар директорга хезмәт Кызыл Байрагы ордены китерәләр. Һәм шуннан соң озак та үтми,аны район авыл хуҗалыгы идарәсе начальнигы итеп куялар.Районның мәшһүр Г.К.Гыйматдинов җитәкчелегендә гөрләгән еллары була бу.Иң төп игътибар авыл хуҗалыгына юнәлтелә.Шундый эрудицияле,талантлы хуҗа кул астында эшләргә нәкъ менә Атауллинның сайлануы күп нәрсә турында сөйли.Һәм үкенерлек булмый да.Ул елларда Кама аръягы колхозчылары терлекчелектә турлап үрчем алу,ит җитештерүдә дуңгызчылыкка таяну,кырчылыкта калаксыз сөрү методы, ашламалар белән эшләүнең ныклы системасын булдыру һ.б. яңалыкларга Октябрь районы тәҗрибәсеннән өйрәнәләр.Харис Нуруллович республикада танылу ала,киң масштабта эш итәргә өйрәнә,авыл җитәкчеләренә таләпчән башлык һәм акыллы киңәшче дә була.

1983 елда шушы зур җитәкчелек мәктәбен үтеп,үзенә күп кенә файдалы элемтәләр туплап, яңа ниятләр белән янә совхозга әйләнеп кайта.Инициатива адресы "Рассвет"ка күчә.1988-89 елларда аренда подрядын кертү буенча киң эш җәелдерелә. Чыгымнарны кыскарту өчен чек системасы кертү,ахыр нәтиҗәгә эшләү шулкадәр уңай нәтиҗә китерә ки,бу ысулны өйрәнү буенча республика семинарын нәкъ биредә уздырырга булалар.

Совхозның социаль-көнкүреш хуҗалык объектларын хуҗалык ысулы белән төзү тәҗрибәсен өйрәнергә дә берничә тапкыр бирегә җыелалар. Районда газлаштыру хәрәкәте башлануга,авылга газ кертүнең иң беренче проектын рассветлылар ясатып ала (бары тимер юл кичүе генә эшне суза). Быел Яңа Иглай халкы өченче кышны табигый ягулыктан файдаланып үткәрә.Хәзер директор бар игътибарны Ключи,Некрасовка поселокларына юнәлтә.

"Рассвет" атлар белән шөгыльләнүдә дә лидер булды.Иң беренче булып район данын нәкъ менә "Рассвет" "Разбег"лары,"Король"ләре таныттылар,аларга алмашка чиста токымлылар "Загар","Изолятор","Реестр" килде.Хәзер дә кайнар канлы,акыллы малкайлар белән аралашу директорның җанына ял бирә. Замана үзе яшим,көн итим дигән хуҗаны эзләнергә мәҗбүр итә.Тере акчага кытлык тугач,совхоз үз кибетләрен ачты.Районда тәүге кече сөт-май заводы да биредә төзелде.Хәзер ул 2 ел инде район үзәк шифаханәсен сөт һәм сөт продуктлары белән тәэмин итеп тора.

Районда татлы тамыр игүдә француз технологиясе кертелә башлагач,өч хуҗалыкның берсе итеп "Рассвет" сайлана.Инде өченче ел ул технология яши,камилләшә,хатын-кызлар басуга чимал озатканда төяү эшләренә генә чыгалар.Быел хуҗалык 1 ноябрьгә чөгендерне җыеп,чимал тапшыру планын үтәп,күршеләргә дә булышу чарасына керешә.

Боларга ник тәфсилләп тукталабыз? Чөнки бу-33 ел авыл хуҗалыгында эшләп,60 яшен тутырган директор Атауллин рухы картаймавын,эшкә сәләте, яңалыкка омтылышы кимемәвен күрсәтүче ачык дәлил.Районда яңарыш рухи кайнап торган бүгенге көннәргә шундый кәефтә килүенә ул үзе дә шат.Ниһаять, районга булдыклы,белемле хуҗа аяк баскач ,Октябрь районы басулары да бар мөмкинлекләренә эшли башладылар! "Рассвет"совхозында быел һәр гектардан 56,3 центнер ашлык җыелды.Равил Вәлиев җитәкчелегендәге Иглай кооперативында уңыш 70 центнердан артык булды,нәтиҗәдә "Рассвет" совхозы дәүләткә 2674 мең тонна икмәк сатты,аның 70 проценты ашамлык бодае иде.Үз хуҗалыкларында югары репродукцияле мул уңыш бирергә сәләтле культураларны игү бер үк вакытта табышлы орлыкчылык юнәлешендә дә эшне алып барырга мөмкинлек бирде.Быел алар «Игенче»,«Киекле»,«1 нче Май»,«Әлмәт» КХАларына бодай,борчак орлыклары саттылар.Нәкъ район башлыгы фатихасы,нияте буенча совхоз быелдан "Норлат" агрофирмасы составына кертелде.Бу вакыйга янә зур үзгәрешләргә этәргеч бирде.Гыйнвар аенда 120 баш ана дуңгызга исәпләнгән ферма бинасында реконструкция тәгәлләнәчәк.Яңа нәселле маллар кайтарыла,киләчәктә шулар исәбенә сәламәт һәм тиз үсүчән токым булдыру планлаштырыла.Бер үк вакытта сыерларның 80 процентын бәйләүсез асрауга күчерү хәстәре күрелә.Бу көннәрдә 250 баш сыерны "Тандем" системасы белән саву залы эшли башлаячак. Директор болар хакында илһамланып сөйли,сизелә:бүгенге үзгәрешләр агымында үзен һич алҗыган,артык сизми ул.Район хакимияте башлыгы Ф.С.Сибагатуллинда -рәхмәт яусын!-еш кына теге яки бу мәсьәлә буенча аның фикере белән кызыксына.Үзенең дә таяныр кешеләре ышанычлы.Баш белгечләре-инженер Х.Бикиев,зоотехник Р.Галимов,агроном Н.Мусин,бухгалтер Х.Низаметдинов,прораб Ф.Фәйзуллин-аның фатихасы буенча белем алган, үз кул астында эшкә өйрәнгән белгечләр.Кайчандыр үзе атаклы Шәриф ага Хафизов,Сәлим ага Гафуров,Хәлиулла ага Кәлимуллиннан күп нәрсәгә өйрәнгән иде бит.Ул чактагы район җитәкчесе Г.К.Гыйматдиновның да игътибарлы,таләпчән,шул ук вакытта гадел карашын һәрчак тойды.Аның эш стиле нигездә шул еллар принцибында формалашты,еллар үтеп,-кыйммәтләр үзгәрсә дә Атауллин үз асылын җуймады:эшчән,гадел,таләпчән,эзләнүчән булды.Шуңа бүген районда теләсә кайсы оешма-предприятие ишеген шакыса да,якты чырай,аңлаулы караш тоя.Алар Атауллинның дан-шөһрәт артыннан куган хәсрәт җитәкче түгел,ә бөтен зирәклеге,тәҗрибәсен эшкә биргән,үзеннән соң алдынгы хуҗалык,төзек авыл,әзерлекле җитәкчеләр калдыруга ирешкән олы шәхес буларак беләләр һәм ихтирам итәләр.Почет ордены да шуны дәлилли түгелме?

Соңгы көннәрдә совхоз директоры бүлмәсендә телефон аеруча еш чылтырый:яңадан-яңа котлаулар,теләкләр китерә ул.Әйе, Харис Нурулловичның дуслары күп.Аларга ,кул астында аңлашып эшләгән авыл халкына рәхмәтле ул.Иң сөенечлесе-язмыш аңа изге күңелле,сабыр табигатьле тугъры гомер юлдашы-Вәсимә ханымны бирде.Хезмәт юлының тәүге адымнарын һәм соңгы елларын гаҗәеп сокландыргыч эшлеклелек сыйфатларына ия җитәкчеләр кул астында үткәрде.Кем белә,бәлки бу бәхетле язмыш нәкъ менә әнисе догалары ярдәмендә насыйп булгандыр? Мәрхүмәнең рухы җирдә үз эзен,изге эшләрен,якты исемен калдырырлык яши,эшли,иҗат итә белгән улыннан бик канәгать,рәхмәтле булырга тиеш."Рассвет" совхозы директоры ,Татарстанның атказанган авыл хуҗалыгы хезмәткәре,мөхтәрәм Харис Нуруллович Атауллин кебек колачлап яшәргә,янып эшләргә сәләтле асыл җир уллары илгә-көнгә дә тансык,кадерле һәм газиз шул.

...Юбилеегыз белән,Харис Нуруллович!

С.ХӘЙРУЛЛИНА.

Газета - укучы

Укучыларыбыз хатларын газета өчен редакциянең хатлар бүлеге әзерләде.

•Ата - аналардан хат

Хөрмәтле редакция!

Сез яхшы кешеләр турында күп язмалар бирәсез. Мин дә тирән хөрмәткә ия һәм игътибарга лаек кеше - «Колосок» бакча - яслесе тәрбиячесе Раиса Алексеевна Низгирева турында язарга уйладым.

1 нче хат

Кеше яңа коллективка килгәч, һәрчак дулкынлану һәм уңайсызлык тоя. Әгәр инде ул бала булса, барыннан да бигрәк аның әти - әнисе борчыла. Безнең кызыбыз беренче тапкыр «Колосок» бакча - яслесе бусагасын атлап кергәч, без дә шундый тойгылар кичердек. Әмма борчуларыбыз юкка булды. Аны тәрбиячеләр дә, балалар да җылы итеп каршы алдылар. Кызыбыз өйгә һәр көнне күтәренке кәеф белән кайтты, әйбәт тәэсирләре белән бүлеште.

«Шәфкатьле, игътибарлы, һәрчак ярдәмгә әзер». Раиса Алексеевна турында кешеләр шулай диләр. Ул балалар бакчасында күп еллар эшли инде, тәҗрибәле, иҗади эзләнеп эшләүче тәрбияче. Кешеләр белән уртак тел таба белә, гадел. Шуңа да балалар һәр иртәне аның янына ашыгалар. Раиса Алексеевна исә һичшиксез алардагы һәр үзгәрешне сизә, мактый, һәрнәрсә турында сораша. Ә балалар өчен бу бик мөһим! Раиса Алексеевна һәр баланың индивидуальлеген югары бәяли, үз үрнәгендә аларда игелеклелек, сизгерлек тәрбияли, үз адымнарын бәяләргә, башкалар фикере белән исәпләшергә өйрәтә.

Бу гади, шәфкатьле хатын - кыз, ана, үз эшенең остасы - педагог турында күп әйбәт сүзләр әйтергә мөмкин булыр иде.

Рәхмәт сезгә, Раиса Алексеевна!

Ф.САФИУЛЛОВА.
Норлат шәһәре.

• Яшь автордан хат

Мәхәббәт турында 4 сорау

2 нче хат

Ноябрь ахырында безнең мәктәптә мәхәббәт турында диспут үтте. Аны оештыручы А.М.Павлова һәм биология укытучысы Л.К.Алексеева әзерләделәр, анда 9 - 11 класс укучылары катнаштылар. Диспутка берничә көн кала безгә 4 төп сорауны бирделәр:

Егет һәм кыз арасында дуслык була аламы? Һәркем яратырга сәләтлеме һәм чын мәхәббәт ничә яшьтә килә? Сез беренче мәхәббәт хисен кичердегезме әле? Нәрсә ул мәхәббәт?

Җаваплар төрле иде. Менә аларның икесе генә: «Мәхәббәт ул - йөрәктәге теш сызлавы», «Мәхәббәт ул - эчкерсез һәм гүзәл хис».

Сез үз мәктәбегездә шундый диспут уздырырга теләмисезме?

А.АНДРЕЕВА.
Елаур авылы.

•Үпкә һәм рәхмәтле хат

Хөрмәтле редакция!

3 нче хат

Ноябрьдә без улыбызны армиягә озаттык. Бер атна элек КХА рәисе Х.Х.Хәмидуллинга транспорт белән ярдәм итүен үтенеп мөрәҗәгать иткән идем. Мине тынычландырдылар: автобусны ремонтлыйбыз, җәяү бармассыз, диделәр. Озату алдыннан идарәдә янә 2 тапкыр булдык. Хәрби комиссариатка шалтыраттык, 17 ноябрьдә иртән улым үзе рәис янына китте. Вәгъдә булды, ә машина һаман юк. Якушкинодан КамАЗ шоферы һәм Анатолий Сафронов белән сөйләшеп Юрий Андреев кына безне бу кыенлыктан чыгарды. Бу егетләргә рәхмәт! Юкса, улыбыз Сергей күз буе чөгендер эшләгән иде. Күзнең ничек килгәнен үзегез беләсез...

З.САНДИМИРОВА.
Салдакай авылы.

КОТЛЫЙБЫЗ!

«Рассвет» КХА коллективы озак еллар совхозның алыштыргысыз җитәкчесе булган атказанган авыл хуҗалыгы хезмәткәре **Харис Нурулла улы Атауллинны** олы юбилее-60 яшь тулган көне белән кайнар котлый.Хөрмәтле җитәкчебезгә кылган изгелекләре,куйган хезмәте өчен олы рәхмәтебезне җиткереп,киләчәктә дә безнең хөрмәтне тоеп ,гаилә тигезлегендә җан тынычлыгы белән бәхетле тормыш кичерүен телибез.

МӘДӘНИЯТ ТОРМЫШЫННАН

Рәхмәт, Ренат!

Татарстанның һәм Россия Федерациясенең халык артисты Ренат Ибраһимовка 50 яшь тулды. Бу уңайдан аны Татарстан Президенты М.Ш.Шәймиев кабул итте. «Сез үзегезнең талантыгыз белән республикабызны читтә танытуда зур өлеш керттегез,- диде ул. Шуның белән халкыбызның зур хөрмәтен һәм ихтирамын яуладыгыз».

М.Ш.Шәймиев җырчыны Татарстан Республикасы Мактау грамотасы белән бүләкләнүе уңаеннан котлады һәм сәхнә сәнгатенең күпмиллионлы тамашачыларын рухи - эстетик тәрбияләүдә яңа иҗади уңышлар теләде.

АЙ!
Н.АЗИЗОВ ФОТОЭТЮДЫ

Идел Буе региональ наркология үзәге

Алкогольгә бәйлелектән һәм тәмәке тартудан бер сеанста кодлаштыру. ***Табиб М.Б.Багрянцев.***

Бездә генә!

Тулы анонимлык. Индивидуаль якын килү. Дәвалау барышында пациентның туганнарына да катнашырга рөхсәт ителә. Белешмә бирелә. Консультация, әңгәмә, кодлаштырудан соң күзәтү һәм ярдәм - бушлай!

Язылу һәм әңгәмә дәвалау көнне, җомга көне 19 декабрьдә көндезге сәгать 2дә район мәдәният йорты бинасында уздырыла.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгыннан 1995 елның 16 гыйнварында бирелгән № 00164 - 30 лицензия.

Котлыйбыз!

Норлат шәһәрендә яшәүче кадерле әниебез **Фәния Хуҗаҗан кызы Вәлиуллинага** 16 декабрьдә 55 яшь тула.Аны чын күңелдән олы юбилее белән котлыйбыз.Аңа озын гомер,бәхетле тигез тормыш,сәламәтлек телибез.

Изге теләкләр белән:тормыш иптәшең,улың-киленең,кызың-киявең,оныгың Әдилә.

БЕЛДЕРҮЛӘР

Хөрмәтле норлатлылар!

«Девон - Кредит» акционерлык банкы клиентларына күрсәтә торган хезмәтләр санын киңәйтә.

5 декабрьдә халыктан «Норлат шәһәр электр челтәре» идарәсенә электр энергиясеннән файдаланган өчен түләүләр ала башлый. Аны кулдан түләп тә, сезнең банктагы кертемегез исәбеннән дә башкарырга мөмкин. Бу - түләүне үзвакытында башкару һәм кичектергән очракта туа торган пенялардан котылу өчен бик уңайлы. Түләүләр түбәндәге адрес буенча кабул ителәләр: Норлат шәһәре,Советская урамы, 179.

xxx

Норлат шәһәр электр челтәре Советская урамында 181, 183, 185, 187, 189, 193, 195 һәм Дружба урамындагы 60, 62, 64, 66, 69, 70, 74, 75, 76, 78 йортларда яшәүчеләр,әлеге йортлар электр линияләре Норлат шәһәр электр челтәре балансына алыну сәбәпле, электрдан файдаланган өчен түләүне һәр айда, бирелгән расчет кенәгәсе буенча, саклык банкы яки «Девон-Кредит» банкы аша башкарырга тиешлеген җиткерә. Шәһәр электр челтәре өйгә кадәрге электр линияләренә хезмәт күрсәтә, йортның һәм фатирның эчке электр җиһазларын карауны фатир түләве алучы торак оешма башкара.

Льготалары булган гражданнар шәһәр электр челтәрендә теркәлү үтәргә тиешләр. Адрес: Школьная ур., 27.

Лениногорск шәһәрендәге «Нефтеавтоматика» укыту үзәге 15 декабрьгә кадәр курслар үткәрә

1.Такелаж һәм йөк әләктерү җайланмалар буенча.

2.Йөк күтәрү краннарын файдалану куркынычсызлыгын күзәтү буенча җаваплы.

3.Краннарның тизек торышы өчен җаваплы.

4.Йөк күтәрү краннары белән эшләү куркынычсызлыгы өчен җаваплы.

5.Газ һәм нефть продуктлары үткәргечләр изоляцияләүче.

6.Пар һәм кайнар су торба үткәргечләрен эретеп ябыштыручы (допуск).

7.Штукатур - буяучы.

8.Балта остасы.

9.Слесарь - сантехник.

10.Цементлаучы агрегат моторчысы (24 декабрьдән).

Безнең телефоннар: 2 - 34 - 45, 2 - 05 - 18.

Адрес: Лениногорск шәһәре, Агадуллин урамы 2.

Сатабыз

Шифер һәм кирпеч. Тел.: 5 - 21 - 22. 15 сәгатьтә 17 сәгатькә кадәр.

***

ВАЗ - 2106. Кыйммәт түгел. Тел.: 2 - 16 - 40.

***

«ГАЗ-24» һәм «Ока»сатыла яки стенка, кухня гарнитуры, йомшак җиһазга алыштырыла. Адрес: Завод тыкрыгы, 3 - 1, кич белән.

Төрлесеннән

Норлат - Октябрь ОСТО район совет «В»,«ВС»,«ДЕ» категорияле шоферлар әзерләүгә укучылар җыя. Адрес: Норлат шәһәре, 60 лет Октября ур, 16. Белешмәләр өчен тел.: 2 - 25 - 8 Лицензия А 96 N 024826, 14.10. 97 елда бирелгән.

***

Димитровградтагы уңайлыклы бер бүлмәле фатирны сатам яки Норлатта шундый укка алыштырам. Адрес: Норлат шәһәре, Куйбышев ур., 2 - 7.

***

Шикәр заводындагы яңа бер бүлмәле фатир шәһәр үзәгендә яки Кормыш микрорайонындагы шундый укка алыштырыла. Адрес: М.Җәлил ур., 24.

БАШ МӨХӘРРИР **Р.Ф.ҖАМАЛИЕВ.**

МӨХӘРРИР **С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.**

Учредительләр: Октябрь район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дуслык" район газетасы атнаның чәршәмбе, җомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Норлат шәһәре, Карл Маркс урамы,19.

Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм җаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хуҗалыгы бүлеге - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм җәмәгать оешмалары тормышы, чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия,реклама бүлеге, фотокорреспондент - 2-15-63.

Газета Татарстан Республикасының мәгълүмат һәм матбугат Министрлыгында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлде.

Ульяновск өлкәсе матбугат һәм мәгълүмат идарәсенең Димитровград типографиясе. Офсет ысулы белән басылды. Күләме - 1 басма табак. Тираж 2338 данә.